

**ТЕМА: ПРАВОВІ ОСНОВИ
АДМІНІСТРУВАННЯ
ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ**

ПЛАН

**Поняття і зміст
податкового
обов'язку та
податкового
зобов'язання**

**Визначення та
узгодження
суми
податкового
зобов'язання**

**Податковий
борг: поняття,
джерела та
порядок
погашення**

**Гарантії
забезпечення
виконання
податкового
зобов'язання
та податкового
боргу**

**ПОДАТКОВИ
Й ОBOB'ЯЗОК
- OBOB'ЯЗОК
ПЛАТНИКА ?**

**АДМІНІСТРУ-
ВАННЯ**

**ПОДАТКОВЕ
ЗОBOB'
ЯЗАННЯ**

**ГРОШОВЕ
ЗОBOB'
ЯЗАННЯ**

АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ (ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ)

п. 40.1. ст. 40 ПК України визначає предмет регулювання однойменного Розділу II – порядок адміністрування податків та зборів, визначених у Розділі I цього ж Кодексу, а також порядок контролю за дотриманням вимог податкового та іншого законодавства у випадках, коли здійснення такого контролю покладено на контролюючі органи

- податкова звітність; - податкові консультації; - визначення суми податкових та/або грошових зобов'язань платника податків, порядок їх сплати та оскарження рішень контролюючих органів; - податковий контроль (облік платників податків, інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів ДПС, перевірки); - погашення податкового боргу платників податків; - відповідальність

- сукупність рішень та процедур контрол. органів і дій їх посад. осіб, що визначають інституційну структуру податк. і митн. відносин, організують ідентифікацію, облік платників под. і платників єдиного внеску та об'єктів оподаткування, забезпечують сервіс. обслуговування платників под., організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого

ПОДАТКОВИЙ ОБОВ'ЯЗОК (за податком)

обов'язок платника податку обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені цим Кодексом, законами з питань митної справи (п. 36.1. ст. 36 ПК України)

обов'язки платника податку з ведення обліку (п.п.16.1.1., 16.1.2., 16.1.5 -16.1.7.16.1.10-16.1.12)

обов'язки платника податку зі сплати (п.16.1.4.)
-
виконанням П.О.
визнається сплата в повному обсязі відповідних сум

обов'язки платника податку з податкової звітності (п.п. 16.1.3., 16.1.5-16.1.13)

ПОДАТКОВІ ТА ЗБОРИ

сума коштів, яку платник, у тому числі под. агент, повинен сплатити до відпов. бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені под. закон-вом (у т.ч. сума коштів, визначена платником у под. векселі та не сплачена в установленій законом строк)

**ГРОШОВЕ
ЗОБОВ'Я-
ЗАННЯ**
(п.14.1.39)

штраф. (фінанс.) санкція, що справляється з платника у зв'язку з порушенням вимог под. закон-ва та ін. закон-ва, контроль за дотрим. якого покладено на контр. органи, а також санкції за порушення закон-ва у сфері зовн.-екон. діяльності

та/
аб
о

СТАДІЇ ВИКОНАННЯ ПОДАТКОВОГО ОБОВ'ЯЗКУ

Визначення
податкового зобов'язання
(= обчислення суми
податку)

узгодження суми податку
(грош.) зобов'язання

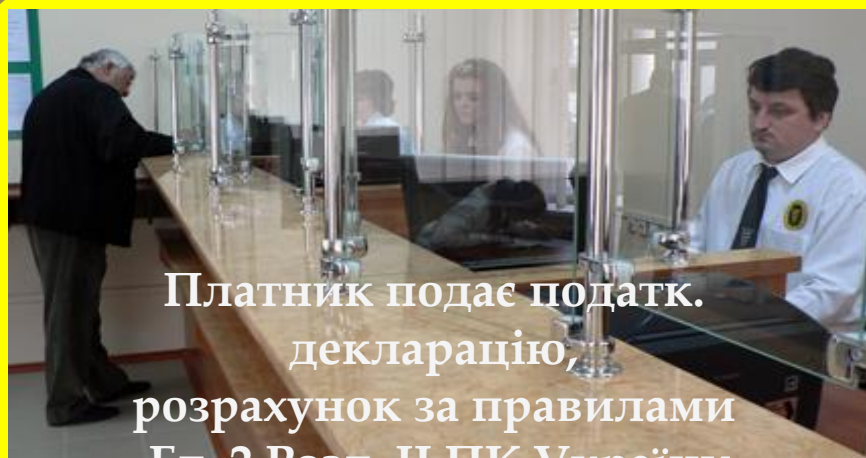
плата (добро-вільне або
примус. погашення)

ВИЗНАЧЕННЯ СУМИ ПОДАТКОВОГО (ГРОШОВОГО)

Платник самостійно обчислює суму

податк. та/або грош. зобов'язання та/або пені, яку зазначає у податк. (митній) декларації або уточнюючому розрахунку, що подається контрол. органу у строки, встановлені Кодексом. Така сума грош. зобов'язання та/або пені вважається узгодженою (п. 54.1. ст. 54 ПК України) та не підлягає оскарженню (п. 56.11. ст. 56 ПК України)

Контрол. орган зобов'язаний самост. визначити суму грош. зобов'язань, зменшення (збільшення) суми бюдж. відшкодування та/або зменшення (збільшення) від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток або від'ємного значення суми ПДВ, передб. Кодексом або іншим закон-вом у випадках, передбачених у п. 54.3. ПК України

Платник подає податк. декларацію, розрахунок за правилами Гл. 2 Розд. II ПК України

Контрол. орган надсилає (вручає) платнику податк. повідомлення-рішення згідно з ПК України та наказом Мінфіну України від

28.11.2012 р. № 1236

УЗГОДЖЕННЯ СУМИ ПОДАТКОВОГО (ГРОШОВОГО)

У разі коли платіжк вважає, що

контрол. орган неправильно визначив суму грош. зобов'язання або прийняв будь-яке інше рішення, що суперечить закон-ву або виходить за межі повноважень, він має право звернутися до...

20 кал. дн.
(з можл.
продовження
до 60 кал. дн.)

контрол. органи
в АРК, м. Києві
та Севастополі,
обл., міжрегіон.
терит. органи

10/30
кал.
дн.

1 місяць

1095
кал.
дн.

АДМІН. СУД
(згідно КАС
України)

ЦОВВ, що
забезпечує
формування
та реалізує
держ.

10/30
кал.
дн.

1
місяць

Грош. зобов'язання
вважається
узгодженим у день
закін. процедури
адмін. оскарження
або ж набрання закон.

податк./ митн
у політику

СПЛАТА (ПОГАШЕННЯ) ПОДАТКОВОГО (ГРОШОВОГО) ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Платник под. зобов'язаний самостійно сплатити суму податк. зобов'язання, визначеного у встановленому законом порядку, у строки, передб. ст. 57 ПК України або ж спец. визначені ПК України строки щодо окремих податків і зборів. Джерелами самот. сплати грош. зобов'язань або погашення податк. боргу є **будь-які власні кошти.**

Податок чи збір, що не був сплачений у визначений строк вважається не сплаченим своєчасно, а сума відп. зобов'язання набуває статусу податк. боргу (п.31.1 ст.31).

Податковий борг – сума узгоджен. грош. зобов'язання (з урахуван. штраф. санкцій за їх наявності), але не сплаченого платником у встановлений Кодексом строк, а також пеня, нарахована на суму такого грош. зобов'язання (пп. 14.1.175 п. 14.1. ст. 14 ПК України)

Контрол. орган надсилає (вручає) платнику **податкову вимогу** – письмова вимога контрол. органу до платника под. щодо погашення суми податк. боргу (пп.14.153 п.14.1. ст.14 ПК Укр.). Податк. вимога не надсилається (не вручається), якщо загал. сума податк. боргу платника под. не перевищує 20 н.м.д.г. (340 грн.).

Застосовуються заходи забезпечення виконання податк. зобов'язання – **под. застава, адмін. арешт активів платника податку**

З метою забезпечення виконання платником под. своїх обов'язків, визначених Кодексом, майно платника, який має податк. борг, передається у податк. заставу (п. 88.1. ст. 88 ПК України). **Податк. застава – спосіб забезпечення сплати платником под. грош. зобов'язання та пені, не сплачених таким платником у строк, визначений Кодексом (пп. 14.1.155 п. 14.1. ст. 14 ПК України).** Платник зберігає право користування майном, що перебуває у податк. заставі, якщо інше не передбачено законом. Платник под. може відчужувати майно, що перебуває у податк. заставі, тільки за згодою контрол. органу, а також у разі, якщо контрол. Орган впродовж 10 днів з моменту отримання від платника под. відповідн. звернення не надав такому платнику відповіді щодо надання (ненадання) згоди.

У разі невиконання платником под. грош. зобов'язання, забезпеченого податк. заставою, орган стягнення у порядку, визначеному Кодексом, звертає стягнення на майно такого платника, що є предметом податк.

Застави за дозволом суду.

Право податк. застави виникає згідно з Кодексом та не потребує письмового оформлення. Контрол орган зобов'язаний безоплатно зареєструвати податк. заставу у відповідному держ. реєстрі.

Пріоритет податк. застави щодо пріоритету інших обтяжень (включаючи інші застави) встановлюється відповідно до закону (ст. 90 ПК України).

право податк. застави поширюється на будь-яке майно платника, яке перебуває в його власності (госп. віданні або опер. управлінні) у день виникнення такого права і баланс. вартість якого відповідає сумі податк. боргу платника под., а також на ін. майно, на яке платник под. набуде прав власності у майбутньому.

Порядок застосування податкової застави органами доходів і зборів, затверджений наказом Міністерства доходів і зборів України від 10.10.2013 р. № 572.

Майно платника податків звільняється з податкової застави з дня:

1. отримання контрол. органом підтвердження повного погашення суми податк. боргу в установленому законодавством порядку;
2. визнання податк. боргу безнадійним;
3. набрання законної сили відповідним рішенням суду про припинення податк. застави у межах процедур, визначених законодавством з питань банкрутства;
4. отримання платником под. рішення відповідн. органу про скасування раніше прийнятих рішень щодо нарахування суми грош. зобов'язання або його частини (пені та штраф. санкцій) внаслідок проведення процедури адмін. або суд. оскарження.

Адмін. арешт майна платника под. є винятковим способом забезпечення виконання платником под. його обов'язків, визначених законом (п. 94.1. ст. 94 ПК України).

Арешт майна може бути застосовано, якщо з'ясується одна з обставин, перелічених у п. 94.2. ст. 94 ПК України.

Повним арештом майна визнається заборона платнику под. на реалізацію прав розпорядження або користування його майном.

Умовним арештом майна визнається обмеження платника под. щодо реалізації прав власності на майно, який полягає в обов. попередн. отриманні дозволу керівника відпов. контрол. органу на здійснення платником будь-якої операції з таким майном. Зазначений дозвіл може бути виданий, якщо за висновком податк. керуючого здійснення платником окремої операції не призведе до збільшення його податк. боргу або до зменшення ймовірності його

Арешт на майно може бути накладено рішенням керівника органу ДПС (його заступника), ОБГРУНТОВАНІСТЬ ЯКОГО ПРОТЯГОМ 96 ГОДИН МАЄ БУТИ ПЕРЕВІРЕНА СУДОМ.

Припинення адмін. арешту майна платника здійснюється з підстав п.94.19. ст. 94 ПК Укр

Джерелами погашення податк. боргу платника под., згідно з п. 87.2. ст. 87 ПК України, є будь-яке майно такого платника под. з урахуванням обмежень, визначених Кодексом (п. 87.3. ст. 87 ПК України), а також ін. законодавчими актами.

Контрол. орган здійснює за платника под. і на користь держави заходи щодо погашення податк. боргу такого платника под. шляхом стягнення коштів, які перебувають у його власності, а в разі їх недостатності – шляхом продажу майна такого платника податків, яке перебуває у податк. заставі (п. 95.1. ст. 95 ПК України) на підставі отриманого дозволу суду.

У разі наявності у платника под. податк. боргу контрол. органи зобов'язані зарахувати кошти, що сплачує такий платник под., в рахунок погашення податк. боргу згідно з черговістю його виникнення незалежно від напряму сплати, визначеного платником под..

Особливості примусового погашення податкового боргу за рахунок майна платника (за Інформаційним листом ВАС України від 24.10.2013 р. № 1484/12/13-13)

	Фізична особа	Юридична особа
Порядок звернення та процесуальні особливості розгляду	Позов контрол. органів (загал. позовне провадження за КАС Укр.)	Подання контрол. органів ("безспірне" провадження зг. зі ст. 183-3 КАС Укр.)
Підстава	Постанова суду та виконавчий лист на її виконання	Постанова суду про дозвіл на погашення суми боргу за рахунок майна, що перебуває у под. заставі
Орган стягнення	Державні виконавці	Контролюючі органи
Правове регулювання порядку погашення	Закон України "Про виконавче	Податковий кодекс України

перенесення строків сплати платником под. його грош. зобов'язань або податк. боргу під проценти, розмір яких дорівнює розміру пені, визначеному пунктом 129.4 статті 129 цього Кодексу (120 % річних облікової ставки НБУ) (ст. 100 ПК України).

Порядок розстрочення (відстрочення) грош. зобов'язань (податк. боргу) платників под., затв. наказом Міністерства доходів і зборів України від 10.10.2013

р. № 574 **Відстрочення** – надання доказів, перелік

Розстрочення – надання достатніх доказів існування обставин, перелік яких визначається КМ України, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податк. боргу такого платника (постанова від 27.12.2010 р. № 1235), а також економ. обґрунтування, яке свідчить про можливість погашення грош. зобов'язань та податк. боргу та/або збільшення податк. надходжень внаслідок застосування режиму розстрочення, протягом якого відбудуться зміни політики управління виробництвом чи збутом такого платника.

Розстрочені суми грош. зобов'язань або податк. боргу (в тому числі окремо – суми штраф. (фінанс.) санкцій) погашаються рівними частками починаючи з місяця, що настає за тим місяцем, у якому прийнято рішення про надання такого розстрочення.

яких визначається КМ України, що свідчать про наявність дії обставин непереборної сили, що призвели до загрози виникнення або накопичення податк. боргу такого платника (постанова від 27.12.2010 р. № 1235), а також економ. обґрунтування, яке свідчить про можливість погашення грош. зобов'язань або податк. боргу та/або збільшення податк. надходжень внаслідок застосування режиму відстрочення, протягом якого відбудуться зміни політики управління виробництвом чи збутом такого платника.

Відстрочені суми грош. зобов'язань або податк. боргу погашаються рівн. частками починаючи з б.-я. місяця, визначеного контрол. органом чи органом місц. самовряд., але не пізн. закінчення 12 календ. місяців з дня виникнення такого зобов'язання або боргу, або однораз. у повн.

Рішення про розстрочення та відстрочення грош. зобов'язань чи податк. боргу у межах одного бюдж. року приймається у такому порядку: стосовно загал.-держ. податків та зборів – керівником контрол. органу (його заступником) відповідного рівня:

- Державна фіскальна служба України – без обмежень суми;
- контролюючі органи обл. рівня – на суму не більше 3 млн. грн.;
- органи Державної фіскальної служби в містах з районним поділом (крім міст Києва і Севастополя), в районах, містах без районного поділу, районах у містах, міжрайонних та об'єднаних органах, спеціалізовані державні податкові інспекції – на суму не більше 300 тис. грн.;

стосовно місц. податків і зборів – керівником контрол. органу (його заступником) та затверджується фінанс. органом місцевого органу виконавчої влади, до бюджету якого зараховуються такі місцеві податки чи збори.

Рішення стосовно загал.-держ. податків та зборів на строк, що виходить за межі одного бюдж. року, приймається керівником (заступником керівника) ЦОВВ, що забезпечує формування та реалізує держ. податк. і митну політику, яке погоджує (про що повідомляється) ЦОВВ, що забезпечує формування держ. бюджетної політики.

Рішення щодо розстрочення та відстрочення щороку оприлюднюються ЦОВВ, що забезпечує формування та реалізує держ. податк. і митну політику.

Договори про розстрочення (відстрочення) можуть бути достроково розірвані з ініціативи платника под. та з ініціативи контрол. органу

Безнадійний податк. борг підлягає списанню, у тому числі пеня та штраф. санкції, нараховані на такий податк. борг (п. 101.1. ст. 101 ПК України).

Під терміном «**безнадійний**» розуміється:

- 1) податк. борг, визнаного в установл. порядку банкрутом, вимоги щодо якого не були задоволені у зв'язку з недостатністю майна;
- 2) податк. борг фіз. особи, яка:
визнана у суд. порядку недієздатною, безвісно відсутньою або оголошена померлою, у разі недостатності майна, на яке може бути звернуто стягнення;
померла, у разі недостатності майна, на яке може бути звернуто стягнення;
понад 720 днів перебуває у розшуку;
- 3) податк. борг, стосовно якого минув строк давності, встановлений Кодексом (ст. 102 ПК України – 1095 днів);
- 4) податк. борг, що виник внаслідок обставин непереборної сили (форс-мажор. обставин);
- 5) податк. борг, держ. реєстрація якого припинена на підставі рішення суду та внесено запис про виключення з Державного реєстру, а для банків – на підставі рішення Фонду гарантування вкладів фіз. осіб про затвердження звіту про завершення ліквідації банку або рішення НБУ про затвердження ліквід. балансу, ухвалення остаточного звіту ліквідатора і завершення ліквід. процедури.

Порядок списання безнадійного податкового боргу платників податків, затверджений наказом Мінфіну України від 14.12.2012 р. № 1329

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ

(Глава 5 Розділу II ПК України)

Згідно з п. 61.1. ст. 61 ПК України податковий контроль – це система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Водночас, суб'єктами податкового контролю є контролюючі органи, зазначені у ПК України.

Органи Служби безпеки України, внутрішніх справ, податкової міліції (крім випадків, якщо перевірки пов'язані з веденням оперативно-розшукових справ або здійсненням кримінального провадження стосовно таких платників податків (посадових осіб платників податків), що знаходяться в їх провадженні – п. 78.3 ст. 78 ПК України), прокуратури та їх службові (посадові) особи не можуть брати безпосередньої участі у проведенні перевірок, що здійснюються контролюючими органами, та проводити перевірки суб'єктів підприємницької діяльності з питань оподаткування (п. 61.3. ст. 61 ПК України).

**П
О
Д
А
Т
К
О
В
И
Й
К
О
Н
Т
Р
О
Л
Ь**

Ведення обліку платників податків (ст.ст. 66-70 ПК України)

Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контрол. органів (ст.ст. 71-74 ПК України, постанова КМУ від 27.12.2010 р. № 1245)

Перевірки та звірки щодо дотримання законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи

Надання податкової інформації контролюючим органам періодично

Надання податкової інформації контролюючим органам за письмовим запитом

Камеральні перевірки (ст. 76 ПК України)

Документальні перевірки (ст.ст. 77-79, 81-86)

Виїзні/
невиїзні

Планові/
позапланові

Невиїзні
електронні

Фактичні перевірки (ст.ст. 80-82, 86 ПК України)